

ακόμα διεξαγόταν άρχισε να εμπνέει τους λογοτέχνες και τον ανώνυμο λαό. Αυτό ωστόσο που είναι σημαντικό είναι το γεγονός ότι δεν παύει ενενήντα χρόνια από το τέλος του να αποτελεί πηγή εμπνεύσεως και για τους σημερινούς λογοτέχνες μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Ευχαριστώ τον φίλο ιατρό και ιστορικό των Γιαννιτσών κ. Τιμόθεο Τιμοθεάδη που έθεσε στην διάθεσή μου πολύτιμες πληροφορίες για το θέμα μου.

Κων)νος Νούσκας

Η στρατιωτική αξία του Βάλτου των Γιαννιτσών κατά το Μακεδονικό Αγώνα

Ο Μακεδονικός Αγώνας που αποτελεί μια τραγική φάση του Μακεδονικού ζητήματος, υπήρξε ένας ιδιόρρυθμος αγώνας, που διεξήχθη κυρίως, μεταξύ των Ελλήνων και των Βουλγάρων, σε έδαφος που το κατείχε η Οθωμανική Αυτοκρατορία, από τα μέσα περίπου του 19ου αιώνας, μέχρι την ανακήρυξη του Συντάγματος από τους Νεοτούρκους το 1908. Ο αγώνας αυτός υπήρξε η φυσική αντίδραση του Ελληνισμού, στην προσπάθεια των Βουλγάρων να εκβουλαρίσουν την Μακεδονία και να την προσαρτήσουν στο Κράτος τους, για να διευκολύνουν την κάθοδο της Ρωσίας στην θερμή θάλασσα του Αιγαίου.

Για τον Ελληνισμό ήταν ένας δύσκολος αγώνας γιατί τον άρχισε καθυστερημένα, όταν οι Βούλγαροι είχαν κάνει τέλεια προετοιμασία. Ο Μακεδονικός αγώνας αποτελεί λαμπρή σελίδα της ιστορίας μας, γιατί περιλαμβάνει μια από τις πιο μεγαλόπνοες και ηρωικές προσπάθειες που κατέβαλε ποτέ η Ελλη-

Καλύβα και οχύρωμα σε πάτωμα της Λίμνης Γιαννιτσών

νική Φυλή.

Ο αγώνας αυτός μπορεί να θεωρηθεί σαν δεύτερος σημαντικός σταθμός στην Εθνική ζωή μας, ύστερα από το 1821. Φαντάζει σαν μια φωτιά που καίγοντας και φωτίζοντας απ' άκρη σ' άκρη την Μακεδονία, στάθηκε να την κρατήσει Ελληνική...!

Η τελική και η πλέον κρίσιμη περίοδος του Μακεδονικού αγώνα, ήταν ο ένοπλος Μακεδονικός αγώνας που βάσταξε από το 1904, μέχρι το 1908.

Ο αγώνας αυτός, που ήταν ένας ανορθόδοξος πόλεμος με την μορφή του ανταρτοπολέμου, δεν είχε συγκεκριμένο μέτωπο και διεξήχθη σχεδόν, σ' όλες τις περιοχές της Τουρκοκρατούμενης Μακεδονίας. Ιδιαίτερη όμως βαρύτητα στον αγώνα αυτό είχαν τα ορεινά συγκροτήματα, όπου υπήρχαν κρησφύγετα που αποτελούσαν βάσεις εξορμήσεως των αντιμαχομένων, τα χωριά της υπαίθρου που ελέγχονταν από ισχυρές Τουρκικές δυνάμεις και αποτελούσαν πηγή ανεφοδιασμού των αντιπάλων, και ορισμένες ζωτικές περιοχές που είχαν ιδιαίτερη στρατιωτική αξία κατά την περίοδο εκείνη.

Μια τέτοια περιοχή με ιδιαίτερη στρατιωτική αξία για τον ένοπλο Μακεδονικό αγώνα, ήταν και ο βάλτος των Γιαννιτσών, που βρίσκονταν στην καρδιά της πεδιάδος Καμπανίας.

Ο βάλτος αυτός ήταν μια αβαθής λίμνη, που απλώνονταν περίπου στον χώρο μεταξύ Γιαννιτσών, Κρύας Βρύσης, Αγίας Μαρίνας, Νησιού, Νέου Μοναστηρίου και Παραλίμνης και επικοινωνούσε με την θάλασσα από τον ποταμό Λουδία.

Οι βόρειες ακτές της λίμνης ακολουθούσαν σχεδόν παράλληλα την αμαξιτή οδό Θεσσαλονίκης - Εδέσσης και οι νότιες σχεδόν παράλληλα την αμαξιτή οδό Θεσσαλονίκης - Βεροίας και τη σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκης - Βεροίας - Ναούσης.

Η απέραντη εκείνη ελώδης έκταση καλύπτονταν από πυκνή βλάστηση, που την αποτελούσαν κυρίως οι καλάμιές και το ψαθόχορτο. Επίσης υπήρχαν σε αφθονία και άλλα υδροχαρή φυτά, όπως το τσίπερι, τα λάπατα, οι ρακίτες και μαζί μ' αυτά μερικές ιτιές που έσπαναν κάπως την μονοτονία του τοπίου. Σύννεφα από κουνούπια σκέπαζαν όλη εκείνη την έκταση και η υγρασία σάπιζε τα πάντα. Τα νερά ήταν γεμάτα βδέλλες και ο βάλτος ήταν αδιαπέραστος από την πυκνή βλάστηση. Οι παραδές των γύρω χωριών χρησιμοποιούσαν μέσα στο βάλτο πρωτόγονες βάρκες, χωρίς καρίνα, που τις ονόμαζαν «πλάβες» και τις κινούσαν πιο πολύ με ένα ψηλό ξύλο που λέγονταν «σταλίκι» μπήγοντάς το στον βυθό, παρά με τα κουπιά...

Για να μπορούν να κινούνται μέσα από τα καλάμια και τα άλλα φυτά, έπρεπε να διανοίγουν τεχνητούς διαύλους που τους ονόμαζαν αυλακιαπεράσματα. Τα αυλάκια τα άνοιγαν κόβοντας με δρεπάνια από την ρίζα τους τα φυτά. Τα τεχνητά εκείνα περάσματα έκλειναν γρήγορα, όταν έμειναν αδούλευτα. Μέσα στον βάλτο υπήρχαν και ξέρες, δημιουργημένες από τα ριζώματα των φυτών. Έτσι σιγά - σιγά είχε δημιουργηθεί στον βάλτο, ένας δαίδαλος από παλαιά και καινούργια περάσματα, που ήταν αδύνατο να τα θυμάται κανείς όσο και αν ήταν κατατοπισμένος για την περιοχή...

Στην πυκνοκαλαμιά αυτή του βάλτου, ο Λουδίας ποταμός κυλώντας τα νερά του, άνοιγε δύο δρόμους φυσικούς, πέντε έως έξι μέτρα φάρδος ο καθένας.

Επίσης σχηματίζονταν και μερικά φυσικά δρομάκια, από μικρές διακλαδώσεις του Λουδία, που τις λέγανε οι χωρικοί «μάνες του νερού». Οι «μάνες» αυτές με το ρεύμα τους σχημάτιζαν πλωτά περάσματα, όπου μπορούσε να περάσει η πλάβα.

Τον χώρο λοιπόν αυτό του βάλτου των Γιαννιτσών, σκέφθηκαν να αξιοποιήσουν και να χρησιμοποιήσουν, στην αρχή οι Βούλγαροι κομιτατζήδες και λίγο αργότερα οι Έλληνες αντάρτες, κατά τον ένοπλο Μακεδονικό αγώνα.

Από τις αρχές του 1904 Βούλγαροι Αξιωματικοί μελέτησαν την περιοχή και κατάρτισαν σχέδια για την οργάνωση και την οχύρωσή της. Σε επίκαιρες και κατάλληλες θέσεις του βάλτου και κυρίως στην Βορειοδυτική πλευρά του, έφτιαξαν τα λεγόμενα «πατώματα».

Τα «πατώματα» ήταν αυτοσχέδια κατασκευάσματα, για να χρησιμεύσουν για την διαμονή των συμμοριών. Γίνονταν από δέματα καλάμιών και ραγάζια που τα στοιβαζαν το ένα πάνω στο άλλο. Πάνω στην επιφάνεια αυτή των στοιβαγμένων φυτών, στερέωναν σανίδια ή έστρωναν ξηρό χώμα και έτσι γίνονταν ένα πάτωμα. Μετά πάνω σ' αυτό έπλεκαν και πάλι με καλάμια και με ραγάζια, καλύβες για να μένουν οι Κομιτατζήδες.

Τέτοια «πατώματα» έφτιαξαν πολλά οι Βούλγαροι στον βάλτο των Γιαννιτσών, τα οποία αφού επάνδρωσαν με Κομιτατζήδες, έγιναν κύριοι της υδάτινης εκείνης περιοχής.

Με ορμητήρια τα «πατώματα» του βάλτου, οι Βουλγαρικές συμμορίες ήλεγχαν τις δυο οδικές αρτηρίες, Βόρεια και Νότια της λίμνης, εξουσίαζαν σ' όλα τα παραλίμνια χωριά και ενεργούσαν από εκεί νυκτερινές επιδρομές και σε μακρινές ακόμα περιοχές.

Με λίγα λόγια ο βάλτος των Γιαννιτσών, είχε καταστεί μια αξιόλογη βάση των Βουλγάρων, στην καρδιά της πεδιάδας της Θεσσαλονίκης, με σοβαρές συ-

νέπειες στην διεξαγωγή του αγώνα και ιδιαίτερα στην επιβίωση του Ελληνισμού της περιοχής...!

Μπροστά στην κατάσταση αυτή, οι υπεύθυνοι της διεξαγωγής του αγώνος που βρίσκονταν στο Ελληνικό Προξενείο της Θεσσαλονίκης, με επικεφαλής τον γενναίο Πρόξενο Λάμπρο Κορομηλά, αλλά και ο Ελληνισμός της περιοχής του βάλτου, δεν έμειναν με σταυρωμένα χέρια.

Από την πρώτη στιγμή που εγκαταστάθηκαν οι Βούλγαροι στον βάλτο των Γιαννιτσών, μικρές ομάδες ανταρτών, που αποτελούνταν από γηγενείς κατοίκους της περιοχής, παρενοχλούσαν συνεχώς τους κομιτατζήδες και δεν τους άφηναν να σταθούν σε χλωρό κλαδί.

Η επέμβαση του Ελεύθερου Ελληνισμού, άρχισε ουσιαστικά στην περιοχή του βάλτου των Γιαννιτσών, τον Νοέμβριο του 1904, με τον εξοπλισμό του Σώματος του Καπετάν Γιώργη Σερίδη ή Καπετάν Σπανού, που κατάγονταν από το Φλάμπουρο της Φλωρίνης, δυνάμει 80 ανδρών και συνεχίστηκε με γεωμετρική πρόοδο κατά τα έτη 1905 και 1906, με την αποστολή νέων ανταρτικών Σωμάτων από την Ελεύθερη Ελλάδα, που άρχισαν απηνή δίωξη των Βουλγάρων Κομιτατζήδων.

Αποτέλεσμα της αντιδράσεως αυτής του Ελληνισμού ήταν, κατά το φθινόπωρο του 1906 οι Βούλγαροι να έχουν εκτοπισθεί από το Βορειο-ανατολικό και το Νότιο τμήμα του βάλτου και να έχουν περιορισθεί στο Νότιο-δυτικό τμήμα, κατέχοντες έξι καλύβες στην περιοχή Ζερβοχωρίου και Γυμνών.

Ύστερα από την δράση που ανέπτυξαν τα διάφορα ανταρτικά Σώματα στον Βάλτο των Γιαννιτσών και στην γύρω περιοχή, με το τέλος του 1906 η λίμνη είχε πλέον καταστεί βάση και ορμητήριο των Ελληνικών ανταρτικών Σωμάτων.

Νέες καλύβες - οχυρώματα είχαν κατασκευασθεί, οι κύριες οδικές αρτηρίες Θεσσαλονίκης - Γιαννιτσών - Εδέσσης και Θεσσαλονίκης - Βεροίας ελέγχονταν από τα Σώματα και μέσα στον βάλτο εύρισκαν καταφύγια τα καταδιωκόμενα Σώματα και γίνονταν εκπαίδευση στα όπλα των νέων των γύρω χωριών, που στην συνέχεια ενίσχυαν τα Σώματα στις νυκτερινές περιπολίες ή στις διάφορες επιδρομές στην ύπαιθρο.

Η κατάσταση γενικά στον βάλτο των Γιαννιτσών με το τέλος του 1906, είχε αποβεί υπέρ των Ελληνικών Σωμάτων και βελτιώθηκε ακόμη περισσότερο κατά τα έτη 1907 και 1908...

Αλλά γιατί υπήρχε αυτή η ιδιαίτερη προτίμηση για τον βάλτο των Γιαννιτσών, εκ μέρους των αντιμαχόμενων δυνάμεων κατά την διάρκεια του ένο-

πλου Μακεδονικού αγώνα και ποία ήταν η στρατιωτική του αξία;

Πριν όμως αναπτυχθεί η στρατιωτική αξία του βάλτου των Γιαννιτσών, που είναι και το κύριο θέμα αυτής της εισηγήσεως, κρίνεται σκόπιμο όπως αναφερθούν ορισμένα απαραίτητα στοιχεία, για την υφή και την δομή του ιδιόρυθμου εκείνου πολέμου.

Σύμφωνα λοιπόν με την έρευνα των ιστορικών γεγονότων της περιόδου εκείνης, ο ένοπλος Μακεδονικός αγώνας ήταν ένας ανορθόδοξος πόλεμος, που κυριαρχούσε σ' αυτόν η μορφή του ανταρτοπολέμου, και που σε ορισμένες περιπτώσεις εκτρέπονταν σε ορθόδοξο δυναμικό πόλεμο, κυρίως όταν γίνονταν συγκρούσεις με τον τούρκικο στρατό.

Βασική επιδίωξη των αντιμαχόμενων δυνάμεων - Ελλήνων ανταρτών και Βουλγάρων Κομιτατζήδων - στον πόλεμο εκείνο ήταν, ο έλεγχος ζωτικών περιοχών (κρησφύγετα - λημέρια) σ' όλη την επικράτεια της Μακεδονίας, που θα χρησιμοποιούνταν ως βάσεις εξορμήσεως απ' ενός μεν για να εξουδετερώσουν το προσωπικό και τις βάσεις εξορμήσεως των αντιπάλων τους, απ' ετέρου δε για να διαλύσουν τους θρησκευτικούς, στρατιωτικούς και πολιτικούς μηχανισμούς τους, που υπήρχαν στα μεγάλα αστικά κέντρα και στην ύπαιθρο.

Με τον τρόπο αυτό, θα παρέλυαν την δραστηριότητα των αντιπάλων τους στα αστικά κέντρα και την ύπαιθρο, θα τους στερούσαν πηγές ανεφοδιασμού, θα αναπτέρωναν το ηθικό φρόνημα των κατοίκων που τους υποστήριζαν και θα δημιουργούσαν ευνοϊκό κλίμα, για την πλήρη κυριαρχία τους στην Τουρκοκρατούμενη Μακεδονία.

Σ' όλες βέβαια αυτές τις δραστηριότητες, οι αντιμαχόμενες δυνάμεις - Έλληνες αντάρτες και Βούλγαροι Κομιτατζήδες - αναγκάζονταν πολλές φορές, να συγκρουσθούν με τον τουρκικό στρατό, κυρίως όταν αυτός παρενέβαινε στις δραστηριότητές τους, ή όταν είχε εντολή να εξουδετερώσει κάθε επαναστατική εκδήλωση, από οποιονδήποτε και αν προέρχονταν.

Επίκεντρο των συγκρούσεων αυτών των αντιμαχόμενων δυνάμεων, κατά τον ένοπλο Μακεδονικό αγώνα ήταν και ο βάλτος των Γιαννιτσών, που είχε την εποχή εκείνη μεγάλη στρατιωτική αξία.

Η στρατιωτική αξία του βάλτου των Γιαννιτσών, που βρίσκονταν στην καρδιά της πεδιάδος της Καμπανίας, ταυτίζονταν τότε, σχεδόν με την στρατιωτική αξία της πεδιάδος αυτής, της οποίας τα κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία ήταν τα εξής:

- Περικλείονταν από τα όρη του Ολύμπου, των Πιερίων, του Βερμίου, των στενωπών της Εδέσσης και της Αψάλου, του όρους Παΐτικου, της στενωπού

Τσιγγάνε, των νοτίων αντηρίδων Ντουπ - Χαράμπαλι, των αντρεϊσιμάτων Κιλκίς, και των Νοτιοδυτικών καταπτώσεων του Καράνταγ που κατέληγαν στον Χορτιάτη.

- Το μήκος της πεδιάδος ήταν 70 χιλιόμετρα το δε πλάτος 55 χιλιόμετρα.
 - Διαρρέονταν από τους ποταμούς Αξιό, Αλιάκμονα και Λουδία, οι οποίοι την καθιστούσαν ευφορώτερη πεδιάδα, αλλά ταυτόχρονα δημιουργούσαν αρκετά κωλύματα στις συγκοινωνίες.
 - Η Νοτιοανατολική περιοχή που διαβρέχονταν από θάλασσα, περιελάμβανε την πόλη και το λιμάνι της Θεσσαλονίκης, που αποτελούσε εξαιρετο κόμβο συγκοινωνιών και σημαντικό βιομηχανικό κέντρο.
 - Η πεδιάδα της Καμπανίας διατρέχονταν από πολλούς αμαξιτούς δρόμους προς όλες τις κατευθύνσεις, από σιδηροδρομικές γραμμές προς τις βασικές κατευθύνσεις και από πολλούς σκυρόστρωτους, καρροποίητους και αγροτικούς δρόμους.
 - Η πεδιάδα είχε πολλά κατοικημένα, παραγωγικά, βιομηχανικά, εμπορικά και γεωργικά κέντρα.
 - Διέθετε επίσης αρκετούς επιτόπιους πόρους για την συντήρηση μεγάλου όγκου στρατού.
 - Στρατός που θα κατείχε την πεδιάδα της Καμπανίας, μπορούσε να ενεργήσει προς Βορράν προς Σερβία και από εκεί προς Κεντρική Ευρώπη, προς Νότο προς την Θεσσαλική πεδιάδα, προς Ανατολάς προς την Ανατολική Μακεδονία και από εκεί είτε προς το υψίπεδο της Σόφιας είτε προς τη Δυτική και Ανατολική Θράκη και προς Δυσμάς προς το υψίπεδο Κοζάνης και από εκεί είτε προς Αλβανία είτε προς υψίπεδο Πελαγονίας (Μοναστηρίου).
- Αυτός που θα κατείχε τον Βάλτο των Γιαννιτσών με τα γύρω χωριά του.
- Θα ήλεγχε ένα μεγάλο μέρος της πεδιάδος της Καμπανίας.
 - Θα βρίσκονταν κοντά στην πρωτεύουσα του Βιλαετίου της Θεσσαλονίκης, την Θεσσαλονίκη απ' όπου θα επικοινωνούσε άνετα με τις Προξενικές αρχές της χώρας του καθώς και με άλλους φορείς που επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τον ένοπλο Μακεδονικό αγώνα στην Τουρκοκρατούμενη Μακεδονία, για την ενίσχυση, την διεύθυνση και τον συντονισμό του αγώνος.
 - Θα ήλεγχε τα μεγάλα αστικά κέντρα της περιοχής.
 - Θα εξουσίαζε στα χωριά της περιοχής Γιαννιτσών, Βεροίας και Ναούσης.
 - Θα ήλεγχε την αμαξιτή οδό Θεσσαλονίκης - Εδέσσης (Εγνατία Οδός), Θεσσαλονίκης - Βεροίας - Ναούσης, την Σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκης - Εδέσσης, καθώς και όλα τα δρομολόγια τα ευρισκόμενα στην ευρύτερη

περιοχή.

- Θα είχε επάρκεια πολεμικών εφοδίων λόγω της εγγύτητος της πόλεως της Θεσσαλονίκης, αλλά και της θαλάσσης απ' όπου γίνονταν συνήθως οι ανεφοδιασμοί.
 - Θα είχε επίσης μεγάλη επάρκεια σε τρόφιμα και άλλα απαραίτητα εφόδια, λόγω των πλουσίων παραγωγικών πηγών της περιοχής.
 - Λόγω του απροσίτου εδάφους και της μεγάλης δυσκολίας προσπελάσεώς του, θα χρησιμοποιούνταν ως ενδιάμεσος χώρος σταθμεύσεως των διερχομένων Σωμάτων.
 - Επίσης λόγω της μορφολογίας του, που το καθιστούσαν απρόσιτο στα αποσπάσματα του τουρκικού στρατού, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως κέντρο εκπαίδευσής στον ανταρτοπόλεμο των κατοίκων της περιοχής, ως χώρος αναρρωνύοντων ενόπλων, ως αποθήκη πολεμικού υλικού, ως καταφύγιο των καταδιωκόμενων και ως περιοχή σταθμεύσεως των Εφεδρειών.
- Αυτός που θα ήταν κύριος του Βάλτου των Γιαννιτσών και των γύρω χωριών του:
- Θα είχε μια ισχυρή βάση εξορμήσεως για να ενεργεί είτε στα μεγάλα αστικά κέντρα και στην ύπαιθρο της περιοχής, είτε προς τα γύρω ορεινά συγκροτήματα, είτε στις γραμμές συγκοινωνιών της περιοχής.
 - Θα είχε την δυνατότητα να ενισχύει ή και να ενισχύεται από τα αποσπάσματα των γύρω ορεινών συγκροτημάτων.
 - Λόγω της κεντρικής θέσεως και του απροσίτου του εδάφους, θα μπορούσε να συνεργάζεται στενά, με όλες τις δυνάμεις και τα αποσπάσματα που βρίσκονταν στην ευρύτερη περιοχή.
 - Τέλος, αυτός που θα κατείχε και θα ήλεγχε τον Βάλτο των Γιαννιτσών, θα ήταν κυρίαρχος κατά τον ένοπλο Μακεδονικό Αγώνα, σ' ένα μεγάλο μέρος της πεδιάδος της Καμπανίας, που θα επηρέαζε σημαντικά την τελική έκβαση του ιδιόμορφου εκείνου πολέμου.....

Γι' αυτόν το λόγο με την έναρξη του ένοπλου Μακεδονικού Αγώνα το 1904, πρώτοι οι Βούλγαροι έσπευσαν και κατέλαβαν τον Βάλτο των Γιαννιτσών και δημιούργησαν ένα τεράστιο και δύσκολο πρόβλημα στην Ελληνική ηγεσία του Μακεδονικού αγώνα και μια επικίνδυνη πληγή στον Ελληνισμό της περιοχής.

Όμως η έγκαιρη και δυναμική επέμβαση της Ελληνικής ηγεσίας του αγώνα, η αποστολή ικανών και δραστήριων αξιωματικών και στελεχών από την ελεύθερη Ελλάδα στον Βάλτο, όπως του Παναγιώτη Παπατζανετιά, του Αναγνωστάκου ή Καπετάν Ματαπά, του Εμμανουήλ Μπενή, του Γεωργίου Μα-

κρόπουλου ή Καπετάν Κλάπα, του Τέλλου Αγαπηνού ή Καπετάν Άγρα, του Κωνσταντίνου Σάρρου ή Καπετάν Κάλλα, του Ιωάννου Δεμέστιχα ή Καπετάν Νικηφόρου, του Χρήστου Πραντούνα ή Καπετάν Καψάλη και πολλών άλλων, η αυτοθυσία των ντοπίων Καπεταναραίων με πρωταγωνιστή το παλικάρι των Γιαννιτσών Γκόνο Γιώτα, του Γιώργη Σερίδη ή Καπετάν Σπανού από το Φλάμπουρο Φλωρίνης, του Παντελή Παπαϊωάννου από την Στρώμνιτσα και πολλών άλλων και ιδιαίτερα η προσφορά των κατοίκων της περιοχής ανέτρεψαν σε λίγο τον Βουλγαρικό κίνδυνο και οι Έλληνες αντάρτες από το 1906 και μετά έγιναν κυρίαρχοι του Βάλτου των Γιαννιτσών, γεγονός που έπαιξε σημαντικό ρόλο στην όλη επιτυχία του Μακεδονικού αγώνα.

Ο Μακεδονικός αγώνας ήταν η σιδηρένια γέφυρα που ένωσε αδιάσπαστα την Μακεδονία με την Ελεύθερη Ελλάδα, και πάνω σ' αυτή την γέφυρα πέρασε ο Ελληνικός Στρατός τον Οκτώβριο του 1912 για να απελευθερώσει την Μακεδονία μας!!!

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΣ

- Ο Μακεδονικός Αγών και τα εις Θράκην Γεγονότα - Έκδοσης Διευθύνσεως Ιστορίας Στρατού - Αθήναι 1979
- Μακεδονικός Αγών - Παύλου Τσάμη - Έκδοση Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών - Θεσσαλονίκη 1975
- Σπουδή της Κεντρικής Μακεδονίας - Φυλλάδιο Ανωτάτης Σχολής Πολέμου - Μάρτιος 1962
- Στρατιωτική Ιστορία της Ελλάδος - Έκδοσης Σπύρου Τζηρίτα - Αθήνα
- Στρατιωτική Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδος - Συμπληρωματική έκδοσης της Διευθύνσεως Εκδόσεων του Γενικού Επιτελείου Στρατού - Αθήναι 1980
- Στρατιωτική Γεωγραφία - Νικολάου Λυγιδάκη - Τόμας Α' - Έκδοσης Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων - Αθήνα 1957
- Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια - Παύλου Δραντάκη (Πυρσός - Τόμος Η')

Αθηνά Α. Κούκουτσα

Η ζωή εις την Λίμνη και η σπουδαιότης του χόρου κατά τον Μακεδονικό Αγώνα

Χαιρετίζω το συνέδριό μας και ευχαριστώ δια την τιμή που μου έγινε όπως παρακολουθήσω δι' ανακοινώσεως ένα συνέδριο καυτό και επίκαιρο πάντα ως εκείνο του Μακεδονικού Αγώνος. Ενός Αγώνος που άνοιξε καθοριστικά το δρόμο δια τους μετέπειτα ενδόξους Βαλκανικούς μας πόλεμους, εκείνους που κατοχύρωσαν την Ελληνικότητα της Μακεδονίας μας και επέτυχαν την προς Βορράν οριοθέτησίν μας. Ενός Αγώνος σταθμού, ο απόηχος του οποίου φαντάζει απειλητικός μέσα στο αύριο.

Τα αίτια του Μακεδονικού Αγώνος αποτελούν στρατηγική παγία και στόχους υψηλούς Ανατολικών και Δυτικών Υπερδυνάμεων, ως και ομόρων κρατών. Υπήρξε προϊόν του Μακεδονικού Ζητήματος συνδεμένο δι' ομφάλιου λώρου με το Ανατολικό Ζήτημα, το οποίο εχαράκτηρισε ο Ηρόδοτος ως "Αιώνιον και Άλυτον". Μήλον της έριδος οι Έλληνες και η προγονική τους κοιτίς. Επίκεντρο τα Στενά, ο έλεγχος του Βοσπόρου και του Ελλησπόντου. Επίδιξις το ευρύτερο Αιγαίο, η Μεσόγειος, οι ανοιχτές θάλασσες. Δι' αυτό έγινε ο Τρωϊκός πόλεμος. Δι' αυτό ο Μακεδονικός Αγών, οι δύο Βαλκανικοί. Δι' αυτό η Μικρασιατική Εκστρατεία, η οποία εξαιρουμένων των όσων βαρύνουν εμάς, απέβη εν πολλοίς μοιραία ένεκα της στάσεως των Άγγλο-Γάλλων και των Ιταλών εις την περιοχίν. Δι' αυτό έγινε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος εις την Ελλάδα και τα τραγικά γεγονότα του 1946 - 49 τα οποία ακολούθησαν.

Ίσως να σχετίζεται σήμερα με αυτό η τόσο περίεργος εμμονή των Σκοπίων εις το όνομα "Δημοκρατία της Μακεδονίας", η έκρηξις εις το Κοσσυφοπέδιο και η σιγή των Βουλγάρων δι' όσα δίπλα τους διαδραματίζονται όπου και βουλγαρικός πληθυσμός υπάρχει και αμαρτωλό σίγουρα παρελθόν. Και είναι γνωστό ότι εμμένουν εις την ύπαρξιν ενός Βαλκανικού Πόλεμου και όχι δύο. Ενός διεξαχθέντος εις δύο φάσεις.

Ίσως δια τον λόγον αυτόν η Τουρκία ετόνισε προσφάτως ότι αν και δεν υπάρχουν Τούρκοι εις την περιοχίν θα δώσει το επιχειρησιακό της παρόν, εάν δια οινδήποτε λόγον ενοχληθεί Μουσουλμανικός πληθυσμός.

Η Μακεδονία Ιστορικώς και Εθνολογικώς ανήκει εις τον Ελληνισμόν δι' αυτό και το Μακεδονικό ζήτημα θα υφίσταται ενεργό όσο υπάρχει Ελληνισμός ο οποί-